

ES ZIVSAIMNIECĪBAS PĀRVALDĪBA

Kopējā zivsaimniecības politikā (KZP) paredzētā zivsaimniecības pārvaldība pamatojas uz nepieciešamību nodrošināt šo jūras bioloģisko resursu ekoloģiski ilgtspējīgu izmantošanu un nozares ilgtermiņa dzīvotspēju. Lai sasniegtu šo mērķi, Eiropas Savienība ir pieņēmusi tiesību aktus, ar kuriem regulē piekļuvi ES ūdeņiem, resursu piešķiršanu un izmantošanu, kopējo pieļaujamo nozveju, zvejas piepūles ierobežojumus un citus tehniskus pasākumus.

JURIDISKAIS PAMATS

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 38. līdz 43. pants.

MĒRĶI

Galvenais mērķis ir nodrošināt nozares ilgtermiņa dzīvotspēju, ilgtspējīgi izmantojot resursus.

SASNIEGUMI

A. Noteikumi par piekļuvi ūdeņiem un resursiem

Parasti visiem reģistrētajiem ES zvejas kuģiem ir vienlīdzīga piekļuve ūdeņiem un resursiem visos Savienības ūdeņos. Šobrīd ir spēkā vairāki pagaidu izņēmumi, kuru darbības termiņš beigsies 2022. gada beigās. Tie ir:

1. Piekļuves ierobežojumi 12 jūdžu zonā

Dalībvalstis var ierobežot piekļuvi piekrastes zonā ne vairāk kā 12 jūdžu attālumā, to atļaujot tikai šādām trijām kuģu un zvejniecību grupām:

- blakusesošo ostu kuģiem, kas tradicionāli zvejo šajos ūdeņos;
- spēkā esošajās kaimiņattiecībās paredzētajiem kuģiem;
- kuģiem, kas ir saistīti ar KZP pamatregulas I pielikumā uzskaitītajām zvejniecībām.

2. Piekļuves ierobežojumi tālāko reģionu 100 jūdžu zonā

Ūdeņos 100 jūdžu zonā no ES tālāko reģionu krasta pamatlīnijas piekļuve var tikt ierobežota, to atļaujot tikai šādām kuģu grupām:

- šo teritoriju ostās reģistrētajiem kuģiem;
- šajos ūdeņos tradicionāli zvejojošajiem kuģiem.

B. Maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma mērķis

Viena no KZP prioritātēm ir resursu saglabāšana, korigējot zvejas jaudu atbilstīgi zvejas iespējām. Lai nodrošinātu ilgtspējīgu izmantošanu, zivju krājumi jāpārvalda, pielietojot maksimāli ilgtspējīgas ieguves (*MSY*) principu. Tādēļ KZP lēmumi tiek pieņemti, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem atzinumiem un ievērojot piesardzības principu, kas paredz, ka pietiekamas zinātniskās informācijas trūkums nedrīkst būt par aizbildinājumu pasākumu atlikšanai (vai neveikšanai) attiecībā uz tādu zivju sugu aizsardzību, kas ir uz izžušanas robežas. Ilgtspējīga izmantošana arī nozīmē pakāpeniski zvejniecības pārvaldībā ieviest uz ekosistēmu balstītu pieeju.

C. Zvejas iespējas

ES katru gadu piešķir zvejas iespējas par lielāko daļu komerciālo sugu, ko izsaka kā kopējo pieļaujamo nozveju (*KPN*). Komisija, pamatojoties uz Starptautiskās Jūras pētniecības padomes (*ICES*) un Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komitejas (*ZZTEK*) zinātniskajiem atzinumiem, līdz katra gada beigām Padomei iesniedz priekšlikumus par *KPN*. Pēdējo gadu laikā ar daudzgadu pārvaldības plāniem ir noteikti stabilāki nozvejas limiti, kas ir ļāvuši zvejniekiem efektīvāk plānot savas darbības.

D. Relatīvās stabilitātes princips

Zvejas iespējas dalībvalstīm piešķir tā, lai nodrošinātu katras dalībvalsts attiecīgo zivju krājumu zvejošanas relatīvo stabilitāti. Relatīvās stabilitātes princips, īpaši pamatojoties uz tradicionāliem nozvejas līmeņiem, nozīmē katrai dalībvalstij saglabāt galveno komerciālo sugu atļautās zvejas piepūles fiksētu procentu likmi. Ilgtermiņā zvejas piepūlei ir jābūt stabilai, ņemot vērā priekšrocības, kas jāsaglabā tradicionālajai zvejai un no zvejniecības visvairāk atkarīgajiem reģioniem.

E. Zvejas kapacitātes labāka pielāgošana

Saskaņā ar KZP ilgtspējīgas izmantošanas mērķi uzlabojas zvejas iespēju un zvejas kapacitātes pielāgošana. Tas galvenokārt ir noticis tāpēc, ka ir uzlabojies svarīgu zvejniecības krājumu statuss un aizvien vairāk krājumu ir maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma (*MSY*) līmenī, kā arī tāpēc, ka ir samazinājusies ES zvejas flotes kapacitāte. Tādēļ pēdējo gadu laikā ir palielinājies lielākās daļas ES zvejas flotes ekonomikas sniegums. Tās bruto pievienotā vērtība 2014. gadā tika lēsta 3,7 miljardu EUR apmērā, savukārt 2017. gadā tā palielinājās līdz 4,5 miljardiem EUR. Tās bruto peļņa 2014. gada tika lēsta 1,6 miljardu EUR apmērā, savukārt 2017. gadā tā palielinājās līdz 2,0 miljardiem EUR.

F. Jauna regula par tehniskajiem pasākumiem

Tehnisko pasākumu mērķis ir atbalstīt kopējās zivsaimniecības politikas īstenošanu. Kopumā tie paredz novērst zivju mazuļu, nekomerciālu sugu un citu jūras dzīvnieku nozveju. Tā kā bija nepieciešama jauna pieeja, lai palielinātu tehnisko pasākumu efektivitāti, Eiropas Parlaments un Padome 2019. gada 20. jūnijā pieņēma Regulu (ES) Nr. 2019/1241 par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem. Tajā ir atjaunotas un konsolidētas zvejas rīku un zvejas darbību definīcijas, un tā paredz panākt tehnisko noteikumu skaidrāku un vienotāku interpretēšanu un īstenošanu. Šajā regulā ir noteikti tehniskie pasākumi attiecībā uz

jūras bioloģisko resursu ieguvī un izkraušanu, zvejas rīku ekspluatāciju un zvejas darbību un jūras ekosistēmu mijiedarbību.

1. Kopīgi tehniskie pasākumi

Regulā ir noteikti šādi kopīgi tehniskie pasākumi, kurus piemēro visos Savienības ūdeņos un vajadzības gadījumā attiecinā uz atpūtas zvejniecībām:

- aizliegums lietot destruktīvus zvejas rīkus vai metodes, kurās izmanto sprāgstvielas, indi, apdullinošas vielas, elektrisko strāvu, pneimatiskos āmus vai citus atskaldīšanas instrumentus, velkamas ierīces un greiferus, ko izmanto sarkano koraļļu vai cita tipa koraļļu un koraļļveidīgo sugu ieguvei, un harpūnu šautenes;
- vispārīgi velkamo zvejas rīku, stacionāro tīklu un dreifējošo tīklu izmantošanas ierobežojumi;
- vispārējs aizliegums zvejot jutīgas sugas;
- aizliegums izmantot konkrētus zvejas rīkus jutīgās dzīvotnēs, tostarp jutīgās jūras ekosistēmās;
- noteikts minimālais saglabāšanas references izmērs (*MCRS*), proti, minimālais lielums tām zivju sugām, kuras drīkst atstāt uz klāja un/vai nogādāt krastā;
- pasākumi izmetumu samazināšanai, piemēram, tādu izmēģinājuma projektu izstrāde, kas paredz izpētīt nevēlamas nozvejas samazināšanas metodes.

2. Tehnisko pasākumu reģionalizācija

Regulā ir izveidots satvars, ar kuru tehniskos pasākumus pielāgo zvejniecību reģionālajām īpatnībām. Reģionalizācijas process būtu jāīsteno ar augšupēju pieeju, saskaņā ar kuru dalībvalstis, cieši sadarbojoties ar nozari vietējās konsultatīvās padomēs, var iesniegt kopīgus ieteikumus par šādiem tehniskajiem pasākumiem:

- lieluma un sugu ziņā selektīvi zvejas rīki;
- zvejas darbību aizliegums vai ierobežojums noteiktos apgabalos un laikposmos;
- minimālā saglabāšanas references izmēra (*MCRS*) noteikšana, proti, minimālā lieluma noteikšana tām zivju sugām, kuras drīkst atstāt uz klāja un/vai nogādāt krastā;
- reāllaika zvejas aizliegumu izveidošana ar mērķi nodrošināt jutīgu sugu vai zivju mazuļu vai nārsta baru vai gliemju, vēžveidīgo un adatādaiņu baru aizsardzību;
- inovatīvu zvejas rīku izmantošana;
- saglabāšanas pasākumi;
- pagaidu izmetumu plāni;
- tādu izmēģinājuma projektu noteikšana, ar kuriem izstrādā nozvejas un izmetumu pilnīgas dokumentēšanas sistēmu, kuras pamatā ir izmērāmi mērķi un mērķapjomi.

G. Daudzgamu pārvaldības plāni

Daudzgamu pārvaldības plānos ir paredzēts dažādos Savienības jūras baseinos uzturēt tādu krājumu apjomu, kas ir bioloģiskās drošības robežās. Šie plāni nosaka maksimālo nozveju un virkni tehnisku pasākumu, ņemot vērā katra zivju krājuma un zvejniecības īpatnības (mērķsugas, izmantotie zvejas rīki, zivju krājumu stāvoklis) un šo pasākumu ekonomisko ietekmi uz attiecīgajām zvejniecībām.

H. Daudzgamu atjaunošanas plāni krājumiem

Daudzgamu atjaunošanas plānus krājumiem piemēro apdraudētu zivju krājumu gadījumā. Tie pamatojas uz zinātniskiem atzinumiem un paredz zvejas piepūles ierobežojumus, t. i., dienu skaitu, kad kuģi ir jūrā. Šie ierobežojumi nodrošina, ka zvejošanas ietekme neizjauc jūras ekosistēmu ilgtspēju.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Kopš Lisabonas līguma stāšanās spēkā Parlamentam ir bijusi nozīmīga loma tiesību aktu izstrādē attiecībā uz zvejniecības pārvaldību. Turpmāk minēti jaunākie un svarīgākie sasniegumi šajā jomā.

2016. gada 6. jūlijā Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2016/1139, ar kuru izveido daudzgamu plānu mencas, reņģes un brētliņas krājumiem Baltijas jūrā^[1]. Šajā jaunajā reģionālajā pieejā tiek ņemta vērā šo krājumu ciešā bioloģiskā mijiedarbība. Ar minēto regulu tiek izveidots vairāksugu zvejniecību plāns, ņemot vērā šajā jūras baseina teritorijā valdošo dinamiku starp mencas, reņģes un brētliņas krājumiem, kā arī šo krājumu piezveju, galvenokārt jūras zeltplekstes, plekstes, akmeņplekstes un gludā romba Baltijas jūras krājumiem.

2016. gada 14. septembrī Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2016/1627 par daudzgamu plānu zilās tunzivs krājumu atjaunošanai Atlantijas okeāna austrumu daļā un Vidusjūrā^[2]. Šajā plānā ņem vērā dažādu zvejas rīku un zvejas metožu specifiku un veicina tādu selektīvu zvejas rīku un zvejas metožu izmantošanu, kas rada mazāku ietekmi uz vidi, tādējādi sekmējot pietiekami augstu dzīves līmeni vietējām kopienām.

2016. gada 22. novembrī Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2016/2094, ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1342/2008, ar ko izveido ilgtermiņa plānu mencu krājumiem un šo krājumu zvejniecībai^[3]. Plāns tika pārskatīts ar mērķi nodrošināt tādu ieguvu, kas atjauno un saglabā mencu krājumus virs līmeņa, kas spēj nodrošināt maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu.

2018. gada 4. jūlijā Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2018/973, ar kuru izveido daudzgamu plānu bentiskajiem krājumiem Ziemeļjūrā un zvejniecībām, kas minētos krājumus izmanto^[4], un sīkāk nosaka kārtību, kā īstenot izkraušanas pienākumu Ziemeļjūrā. Šajā plānā ir paredzēta arī tur uzskaitīto bentisko krājumu

[1]OV L 191, 15.7.2016., 1. lpp.

[2]OV L 252, 16.9.2016., 1. lpp.

[3]OV L 330, 3.12.2016., 1. lpp.

[4]OV L 179, 16.7.2018., 1. lpp.

izmantošana Ziemeļjūrā un, gadījumos, ja minētie krājumi uzturas arī ārpus Ziemeļjūras, blakusesošajos ūdeņos.

2018. gada 13. novembrī Parlaments pieņēma normatīvo rezolūciju par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido daudzgadu plānu Adrijas jūras mazo pelaģisko sugu krājumiem un zvejniecībām, kas šos krājumus izmanto^[5].

2019. gada 19. martā Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2019/472, ar ko izveido daudzgadu plānu krājumiem, kurus zvejo rietumu ūdeņos un blakusesošajos ūdeņos, un zvejniecībām, kuras šos krājumus izmanto^[6].

2019. gada 20. jūnijā Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2019/1022, ar kuru izveido daudzgadu plānu zvejniecībām, kas izmanto bentiskos krājumus Vidusjūras rietumu daļā^[7].

2019. gada 20. jūnijā Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2019/1154 par daudzgadu plānu zobenzivs krājuma atjaunošanai Vidusjūrā^[8].

2019. gada 20. jūnijā Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 2019/1241 par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem^[9].

Marcus Ernst Gerhard Breuer / María Dolores CASTRO CADENAS
06/2020

[5]Pieņemtie teksti, TA(2018)0445.

[6]OV L 83, 25.3.2019., 1. lpp.

[7]OV L 172, 26.6.2019., 1. lpp.

[8]OV L 188, 12.7.2019., 1. lpp.

[9]OV L 198, 25.7.2019., 105. lpp.

